

Az anyagok ismerője

Az Európai Anyagtudományi Társaság fiatal kutatói díját évente adják át Strassbourghban az Európa Parlament épületében. Idén a nyolc díjazott között egy magyar kutató is szerepelt: **Mogyorósi Péter**, a JATE Alkalmazott Fizikai Tanszékének tudományos munkatársa.

— Amikor az Európa Parlament épületében pénzt váltottam, — meséli a 28 éves fizikus, — a hölgy azt mondta, hogy magyar pénzzel még sohasem találkozott. Látható az oklevélen is, hogy a magyar zászló hiányzik az európai nemzeteket jelző lobogók sorából.

— Akkor hogyan kerülhetett oda egy ifjú magyar kutató?

— Tizenöt hónapig dolgoztam a linzi Johannes Kepler egyetemen ösztöndíjas-ként, és ott hallottam arról a lehetőségről, hogy pályázat útján részt lehet venni a társaság szimpóziumán. Pályáztam, és ehhez járult értékes kíséretként főnököm, **Szörényi Tamás** ajánló levele. Így volt teljes és szabályos a je-

lentkezés, amelynek alapján meghívtak Franciaországba. — **Miről szolt a pályázat?** — Két dolgozatot küldtem, az egyik ausztriai mun-

kám eredménye, a másik a szegedi kutatásaimat összegzi, mindkettőt előadhattam Strassbourghban. Fémvékonyrétegek lézeres maratása és ablációja — körülbelül így írható le a két téma.

— Hol lehet ezeket az ismereteket hasznosítani?

— Az ipari technológiában, mikromechanikában és a mikroelektronikában. Ez alap kutatás ugyan, de alkalmazott fizika.

— Hogyan zajlott le a szimpózium?

— Négy szekcióban, négy, egymástól független konferencia, előadás-sorozat zajlott az anyagtudomány különböző területeiről. Mindegyik szekcióban díjaztak két előadást, mellettem egy cambidge-i kutató volt a díjazott.

— Mivel jutalmazták itt-hon a sikert?

— Kollégáim közül három gratuláltak.

— Hogyan tovább?

— Kétéves a doktorátusom, van két nyelvvizsgám, megjelent tizenhárom cikkem. Dolgozok tovább...

D. I.

Szörényi Levente—Bródy János: Fehér Anna. A rockballada bemutatója a Dóm téren este fél 9-kor.

A 26. Szegedi Nyári Tár-lat a Horváth Mihály ut-

cai képtárban, szeptember 18-ig.

Szervátiusz Tibor szobrászművész kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központban, augusztus 28-ig.

Puskás Imre festőművész kiállítása a Képcsarnok Gulácsy Lajos termében, augusztus 27-ig.

A magyar cserkészlet története. Erzsébet királyné. Kiállítások a Fekete-házban (Somogyi u. 13.).

Állandó kiállítások: Móra Ferenc Múzeum (Roosevelt tér 1/3.): Csongrád megyei parasztbútorok és

népviséletek; Lucs-képgyűjtemény; Móra-émlékszo-ba. Kass Galéria (Vár u. 7.): Kass János grafikai. Vármúzeum (Móra park): Szeged múltja, jelene és jövője. Fekete-ház: Vihart aratva — Csongrád megye munkásságának emléke és harcai 1867—1945; Buday György élete és munkássága.

Varga Mátyás színház-történeti gyűjteménye (Bécsi krt. 11.).

Ifj. Lele József néprajzi gyűjteménye, Tápé, Vártó utca 4., naponta délután 2-től este 7-ig.

A szenvedély hatalma

— **Rubold Ödön** a róla kialakult színészi kép, vagy ha úgy tetszik, az image tükrében számomra ószintén szölvé elég nehezen tűnik belehelyezhetőnek egy olyan, „rockballada” elnevezéssel illetett, sajátosan hibrid műfajú darabba, mint a **Fehér Anna**. Miként teszi helyre magában ezt a helyzetet?

— A mindenkor szerepről tudjuk ugyan, hogy menet közben a szerzők és a rendező egyeztetései jóvoltából, egyetértések és egyet nem értések során alakul, viszont Horvát Máté bíró fiának, Gergőnek figurája nekem azért marad nagyon emlékezetes, mert életemben először fordult elő vele kapcsolatban, hogy a szerep alakításában részt vehettem. Vagyis, az én elgondolásaim, szempontjaim is nagy súllyal estek és esnek latba. Ez egyszerre jelent nagy elményt és jó iskolát nekem. Egy nagyon szigorúan, zártan, kézzre megfűtött darabban az ember nem tud a szerepben érdemben változtatni, itt viszont bizonyos elemek kiszűrésével, átalakításával, értelmezésével, azt hiszem, esetem-

ben önismeret, döntőképeség és felkészültség most egyaránt megmérte. — **Horvát Gergő** a műben elég egyértelmű figurának tűnhet: apja rábeszéli, hódítsa meg **Fehér Márton** lányát, ő pedig afféle korabeli falusi aranyifjúként vállalja az ügyet...

— Végső fokon arra törekedtem ebben a szerepben, hogy azt mu'assam meg: hogyan, miként változtat meg a szenvedély egy embert. Meglátatni a szenvedély hatalmát. Azt, hogy egy emberen mit alakít, hogyan válik tőle, általa más-sá: azért rendkívüli fontosságú feladat, mert a cselekedeten keresztül egy embert lény nemesedésének folyamata követhető nyomom. Vigyázni kell arra is, ne hogy a hősszerelmes mindenkori panelje legyen működésbe, a daliás férfiúé, aki áll és bambul a színpadon, mert szerelmes ám, de piszkosul... Az a mód, ahogyan a szenvedély ha'almába kerít valakit, végezetül meg kell mutatnia a lényegi emberi változások sorozatát. Hogy legvégül előttünk álljon egy ember, leánykérések után, de úgy, hogy közben azonnal fölismerhető legyen róla: vele aztán tényleg történt valami. Ha ennek érzékeltetésére képes vagyok: megértettem, és egyben végre is hajtottam a feladatot, amit ez a mű rámszabott.

D. L.

Titánia, Titánia

— *avagy a dublőrök éjszakája*

Kétfélszes, színes magyar film. Írta és rendezte: Bacsó Péter. Fényképezte: Andor Tamás. Zene: Vukán György. Főbb szereplők: Bodrogi Gyula, Udvaros Dorottya, Igó Éva, Kaszás Attila, Kiss Andrea.

Miként a könyveknek, a történelmi paraboláknak is megvan ám a maguk sorsa. Ha jelenidejük pláne.

Amikor az ember **Bacsó Péter** legújabb — bravúrosan rövid idő alatt elkészült, tehát gyaníthatóan igencsak sürgős kíváncsalak szűlt — filmjét nézni kezdi, a teljesen tájékozatlan szemlélő is másodpercek múltán kapcsolhat: azaz felismer, „beazonosít”. Ez a nyilvánvaló direkttség pedig már eleve meg is határozza a mű sorsát. A napiainkban, egy képzletbeli országban, bizonyos Titániában játszódó történetről így teljességgel kár is kimondani, kire-mire utalhat. (Olyan lenne, mintha a kétszer-kettő negyvet kiadódó egyértelműségét magyaráznánk.) A Fötítán, azaz a diktátor és környezetét, az egész milió, áramszünetekkel, tudományos táplálkozási koncepcióval, a „világhírű tudós” diktátorneijel, besűgőhaddal és a többivel — ürügy lehet és kell is legyen bizonyos, nagyon is szükséges szélesebb körű „felvilágosító munka” és a nagy allegóriákból, történelmi parabolákból kibontható tanulságok felmutatására egyaránt.

Mert bizony nem árt minél részletesebben és határozottabban ábrázolni, mi minden is történik napiainkban a jó öreg Európának ezviki közeli szegletén. (És egyáltalán nem kizárólag nemzeti, hanem nagyon is általános

Új film

emberi érvényű megfontolások diktálják ugyanezt.) A néhány hónapja növekvő számban megjelenő könyvek hálístennek nemcsak a konjunkturalovagok ilyen helyzetekben különösen könnyen bizonyosságot tevő halhatatlanságának kedveznek, hiszen **Csurka István, Nemeskürty István és Végh Antal** is megszólalt végre — ám még a könyveknél is jóval szélesebb tömegekhez elérni képes filmművészet fontossága éppen ebben az összefüggésben számít vitán felül rendkívülinek.

A konkrét mű, vagyis a **Titánia, Titánia** pedig, dacára annak, hogy Bacsó Péter esetében a **Tanú** vitathatóan csak megneveztetni, könnyvenden karikírozni akaró szel-leme kísérhetne — tulajdonképpen sikeresen kerül el az aktualitások kikényszerítette helyzeti veszélyek és a műfaji tisztázatlanságok buktatóit. Bacsó Péter pamfletszerű tragikomédiát készített, a jelenidejű történelmi parabola keretei közé illesztve. A jelszavak, a hivatalos stílus, a szóhasználat és millió más, azonnal felismerhető kellék azonban a fantázia segítségével túl is mutat a jelenlegi Románia valóságán: a film félig-meddig a közeljövő játékos-szatirikus-tragikomikus utópiája is. „Pozitív utópia”, ha úgy tetszik. Az örült zsarnokot halálos betegsége idején már helyettesítő három dublőr kalandja a Fötítán halála után ugyan kissé elnyújtottak, néha már túlbonyolítottak, „túlcsavartnak” hatnak, tehát a mű-egész eszmei hatásfokát is

némelyest csökkentik — viszont alkalmat nyújtanak Bacsónak több, a mai romániai helyzet kapcsán tömegfogyasztásra alkalmas igazság kimondására, illetve érzékeltetésére. A kamarilla praktikához mérten saját működését szerényen amato-róknak tituláló, siralomházból helyettesítéssel „kiemelt” profi bűnöző, az egyes számú dublőr, vagyis a Rabló jóvoltából a rendszer, a hatalom gengszterizmusa lepleződik le, és enged bepillantást önmagába: a nem túl sikeres karakterszínész-dublőr figurájában a ripacs-kodó, üres ostobaság hatalmi természetrajza válik nyilvánvalóvá — a falusi kocsis-helyettes figurája (Kisember) pedig a nép elképesztő kiszolgáltatottságára, központi helyzetére és szenvedéseire vetít éles, metsző fényt.

„Mi, akik itt élünk, már nem azt tesszük, amit akarunk.” Az ilyen és ehhez hasonló mondatok azok, melyek „tülemelik” a Titánia. Titániát az átlátszó, közvetlen allegorizálás és paródia szintjein. Amit pedig a négyes szerepben, vagyis az eredeti Fötitánt és három dublőrijét alakítva **Bodrogi Gyula** végez: igazi, nagy jutalomjáték. Teljesítménye nyugodtan nevezhető egészen rendkívülinek: néha már-már hasonlít a történelmi eredetihez, hangnemből és mindig felelmetesen pontosak, azonosulásának hőfoka akkora, hogy bizonyos: a szerep révén felvállalt ügy-gyel is jócskán számot kellett vessen munkája kezdetén.

„Ahogy nincs tökéletes bűntény, nincs tökéletes diktatúra sem” — mondja Angelikának, a Fötitán feleségének a profi bűnöző. Igen, íme egy újabb vigasz: mindig akad egy hajszál (és minél hosszabb a terror, annál könnyebben), ami végzetes lehet: egy Nyugaton vallani kezdő, szökött titkosrendőr-főnök, egy adott nemzetközi politikai konstelláció, egy-két rosszul ismert rabszolga vagy tévesen fölmerült lehetőség — és már kész is. A kasszós, ami film végén mindig betölt, olyan történelmi evidencia, amelynek ténvéért akár még az esztétikai mércét is érdemes néha kicsit lejjebb szállítani. Vagy mondjuk Bodrogi Gyulának vállalni, hogy egyhamar immáron ő sem utazik — Titániába.

Domonkos László

Reprint kötet

A humanista svéd diplomataról, Raoul Wallenberg-ről Lévai Jenő 1947-ben írt könyvét ismét megjelentette az Állami Könyvtérjesztő Vállalat a Maecenas Könyvkiadóval közösen. A hasonló kiadást az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán szerdán mutatták be a sajtó képviselőinek.

Török Ottó, az AKV igazgatója bevezetőjében emlékeztetett arra, hogy Lévai Jenő könyve volt az első, amely — kizárólag hiteles

dokumentumok alapján — megírta Raoul Wallenberg életútját. A kötet annak idején három kiadást ért meg. Igaz, a könyv első kiadása nem került forgalomba: azokat az életben maradtak, akiket Wallenberg mentett meg, előjegyzésben felvásárolták. A további kiadások példányait a cenzúra kobozta el 1948-ban. A vállalat a Maecenas Könyvkiadóval a mostani reprint kötet megjelentetésével Wallenberg embermentő tevékenysége előtt tisztelget.

A tragédia szemtanúi

Két szatymazi lakos is utazott a szerencsétlenül járt autóbuszon

— Jó helyen járunk?
— Jó helyen, hála istennek!

Aki kérdezett: **Molnár Ernő**, a Hungária Biztosító Csongrád megyei igazgatója, s aki válaszolt: **Kardos Pál**, a Szatymazon lakó-élő (!) nyugalmazott főkönyvelő. Nagy szerencsére a kedves felesége is hallotta férje választát, aki utastársra volt azon az autóbuszban, amely karambolozott Bécs és az országhatár között. Csongrád megyéből ők ketten fizettek be erre az útra, és — a körülményekhez képest — szinte egészségesen térhettek haza.

Szatymazi házukban azért kerestük föl őket, hogy a Hungária kárelőlegét átadhassa a biztosító igazgatója. Amit pénzben kaptak: 25—25 ezer forint.

Megdöbbenő volt hallani a szülői lányának elmondását.

— Anyámék balesetéről a boltban hallottam. Ugye, ne mondjam, milyen állapotban voltam a hír hallatán! Most már kezdlek megnyugodni, de a tény döbbenetes!

— Mire emlékezik?

— Kérdezem Kardos Pált.

— Semmire! Nagy csatán volt, hiányzott a busz bal oldala — és véres emberekre, a hosszú út után mondhatom, barátokra, volt emberekre emlékezem. Soha nem utazom többé. Borzalom most!

— Mi okozta a balesetet?

— Ki tudja? Eset az eső, lehet, hogy hibáztok a velünk szemben jövő kamion vezetője. Nem tudom! Sofőrünk szerintem vértlen, Nyugodjon békében!

A kedden délután Ausztriában súlyos balesetet szenvedett, magyar turistákat szállító autóbusz utasai közül tizenkét ember életét veszítette, közülük először tízet azonosítottak, majd tegnap a két elhunyt személyt is. A baleset során a 36 utasból ketten nem sérültek meg, kilencen a helyszínen kaptak elsősegélyt, ötven kórházi ellátásban részesültek, ők tizenhatan a szerdára virradó éjszaka folyamán hazatértek Magyarországra. Később még egy sebesült is hazatért.

Bíró János, hazánk bécsi főkonzulja az MTT munkatársának telefonon — tegnap délután hat óra-kor — elmondotta, hogy a két kórházban levő hét sebesült állapota kielégítő.

— A nejének be van kötve a bal keze. Vele mi történt?

— Fogalmam sincs! Egyet remélünk, nem benu' meg az ujjja!

— Hogyan segítettek az ausztriai mentők, orvosok?

— Gyorsan, precízen, kitűnően, a legjobb szándékuk és tudásuk szerint. Emberien!

— Kaptak most gyorssegélyt a Hungária Biztosítótól...

— Ezt ne is folytassa! A történet után nem is tudom felfogni az egészet. Kérem, ne faggasson tovább, kimerültek vagyunk. Szeretnénk felejteni az egészet. Tudom, tudjuk, nagyon nehéz lesz.

Acs S. Sándor

*

Az osztrák belügyminisztérium szóvivője a nap folyamán közölte, hogy a korábbi jelentésekkel ellentétben még kedden este őrizetbe vették és Bécsbe szállították a 21 éves Johann Medl teherautósofőrt. A Közölte, hogy nem hajtott stotzingi lakóhelyű férfi ve-

zette azt a pótkocsi teherautót, amely összeütközött a Cooptourist autóbuszával.

A vizsgálat eddigi adatai szerint Johann Medl körülbelül 83 kilométer/óra sebességgel vezette járművét, jóllehet azon a szakaszon csak 60 kilométer/órás sebességgel hajthatott volna — mondotta a rendőrség szóvivője.

A vizsgálatnak kell kiderítenie, hogy milyen szerepet játszott a balesetben az az NSZK-rendszámú személygépkocsi, amely — Medl elmondása szerint — lakókocsit vontatva hirtelen fékezett, így kényszerítve a mögötte haladó osztrák teherautó vezetőjét arra, hogy beletaposson a fékbe. A teherautó előtt haladó személygépkocsi vezetőjét az osztrák közlekedérendszert megalapító és kikérdezte. A férfi elmondta, hogy a balesetről mit sem tud, csak egy idő után, körülbelül 5 kilométerre a baleset helyzetbe vették és Bécsbe szállították a 21 éves Johann Medl teherautósofőrt. A Közölte, hogy nem hajtott stotzingi lakóhelyű férfi ve-